PalauMacaya

OCATT
Organització Catalana de Trasplantaments

Pg. de Sant Joan, 108. Barcelona

DONACIÓ D'ÒRGANS, UNA MIRADA CULTURAL I RELIGIOSA

PALAU MACAYA, BARCELONA, DEL 20 DE SETEMBRE DE 2018 AL 23 DE GENER DE 2019

6' DE LECTURA

PROJECTE SELECCIONAT EN LA CONVOCATÒRIA DE PALAU MACAYA, que té com a finalitat donar suport a iniciatives i projectes de reflexió, debat, intercanvi i difusió d'idees que ajudin a entendre millor els reptes que té plantejats la nostra societat i que permetin identificar noves tendències de progrés i transformació social.

Cultura i religió són, en alguns casos, motiu perquè la família del possible donant negui la donació. Diferents estudis apunten, a més, menys acceptació segons l'origen. La causa no és la manca de solidaritat i generositat, sinó el desconeixement o la informació inadequada. El projecte es va dissenyar com una oportunitat de millora per donar resposta a aquesta necessitat. El cicle de reflexió *Donació d'òrgans, una mirada cultural i religiosa* ha consistit en set activitats: dues conferències obertes al públic general i cinc seminaris tancats i específics per a cada una de les confessions religioses (individuals o agrupades). Més de 90 persones, entre ponents (10), moderadors (16), organitzadors (5) i representants d'entitats culturals o religioses (>60), ens van acompanyar durant totes aquestes activitats, participant-hi de manera fluida, desinteressada i generosa amb l'única finalitat d'ajudar-nos i de col·laborar per millorar el nostre coneixement.

Obra Social "la Caixa"

1 REPTE:

Podem millorar la donació d'òrgans entre els diferents grups culturals de la nostra societat a través del coneixement?

2 OBJECTIUS DEL CICLE:

Els objectius que ens plantejàvem eren, d'una banda, millorar la informació que tenen els diferents col·lectius culturals i religiosos del nostre entorn sobre la donació d'òrgans i teixits i, de l'altra, conèixer els aspectes culturals o religiosos que poden influir de manera positiva o negativa en la donació.
Establir un diàleg sincer i bidireccional entre professionals i representants d'entitats a favor de la millora del coneixement.

3 LES IDEES CLAU:

CAP DE LES RELIGIONS MAJORITÀRIES NO S'OPOSA A LA DONACIÓ D'ÒRGANS I TEIXITS

Probablement, és la idea més important que s'ha de tenir en compte a l'hora de relacionar tots dos conceptes. Així ho van constatar els representants de les diferents entitats culturals i religioses que van participar en els seminaris del cicle. No obstant això, que cap religió no estigui en contra de la donació d'òrgans i teixits no vol dir necessàriament que hi estigui a favor o que la promogui. De fet, les diferents confessions i corrents religiosos tracten la donació d'una manera heterogènia: algunes s'hi posicionen clarament a favor i la promouen entre els fidels, mentre que d'altres hi troben contradiccions, amb elements a favor (valors) i elements en contra (tradició), i no s'hi posicionen oficialment. La resta troben a faltar o reclamen aquest posicionament oficial dels líders religiosos o consideren que és un tema personal i no religiós.

LA INFORMACIÓ I EL CONEIXEMENT FACILITEN LA DONACIÓ

Si la hipòtesi de partida era que les diferències culturals en l'actitud favorable a la donació es devien a la desinformació i el desconeixement, i no a una manca de generositat i solidaritat, avui ens reafirmem, encara més, en aquestes tesis. Haver tingut l'oportunitat d'explicar la donació i el trasplantament a més de seixanta representants d'entitats culturals i religioses del nostre entorn ja ha estat un èxit per si sol. Si, a més, hi sumem l'interès i el compromís de fer activitats de promoció de la donació amb la col·laboració de moltes d'aquestes entitats, passa a ser un gran èxit col·lectiu per al bé de la societat.

ELS VALORS DE LA DONACIÓ SÓN LA BASE D'UNA ACTITUD FAVORABLE VERS LA DONACIÓ

En aquest sentit, els valors que representen la donació, com ara l'amor, la generositat, l'altruisme, la solidaritat, el servei a la societat, la misericòrdia, la clemència o la compassió, van ser molt presents al llarg del cicle, especialment durant tots els tallers, i es van revelar com elements clau i de debat en una actitud favorable vers la donació. Tots els grups van remarcar la importància d'aquests valors a l'hora de conscienciar la població de les bondats de la donació per a la societat.

COMPRENSIÓ, TRACTE O EQUILIBRI ENTRE ESPIRITUALITAT / COSTUM, CLAUS EN LA DECISIÓ F AMILIAR

Entendre conceptes complexos com la mort encefàlica o la limitació de l'esforç terapèutic, relacionada amb la mort cardíaca, el temps i la cura del cos abans i després de la mort, la comprensió i l'empatia de l'equip sanitari de les necessitats familiars, o l'equilibri entre filosofia i espiritualitat i tradició i costum, poden determinar l'èxit o el fracàs d'una entrevista familiar sobre la donació dels òrgans i teixits de l'ésser estimat. En aquest sentit, els coordinadors de trasplantaments (i el personal sanitari en general) haurien de disposar d'activitats formatives sobre diversitat cultural i religiosa per poder oferir una atenció més personalitzada als pacients i familiars.

LA CONFIANÇA, UN DELS PILARS DE L'ÈXIT DEL NOSTRE MODEL DE TRASPLANT AMENTS

Organització, professionalitat i confiança són la base de l'èxit de la donació i el trasplantament en el nostre entorn. Bona organització i professionals preparats i amb experiència són exigències per al sistema sanitari, però sense la confiança i la credibilitat de les persones, de la societat, en el model de trasplantaments, els resultats no serien els que són. Així, implicar i col·laborar amb els líders i les entitats culturals i religioses en millorarà el coneixement i la confiança i en reduirà la desinformació, els mites o les notícies errònies o esbiaixades.

4 ACTIVITATS QUE COMPONEN EL CICLE:

CONFERÈNCIA INAUGURAL: "LA DONACIÓ I EL TRASPLANTAMENT EN EL NOSTRE ENTORN, UN MODEL D'ÈXIT QUE NO S'ATURA"

20 de setembre de 2018

L'objectiu de la sessió era explicar, a través de les ponències d'aquests quatre reconeguts professionals, la situació de la diversitat cultural a Catalunya, els conceptes bàsics de la donació, el nostre model de trasplantaments, la figura del coordinador hospitalari de trasplantaments, el procés de donació o els aspectes socioculturals que hi intervenen. A més, vam tenir l'oportunitat de conèixer de prop l'experiència anglesa sobre el tractament de la diversitat cultural i religiosa en relació amb la donació.

Amb la participació de: Carles Macian, Jaume Tort, Teresa Pont i Gurch Randhawa

El seminaris tenien per objectiu aportar coneixement i informació rellevant per detectar i debatre aquells aspectes culturals o religiosos que podien influir, positiva o negativament, en la donació d'òrgans i teixits de les famílies vinculades amb les diferents confessions. A través de la participació de representants d'entitats culturals o religioses, moderats per professionals sanitaris i experts en diversitat religiosa, es va establir un diàleg productiu, constructiu, sincer i bidireccional que va permetre millorar-ne els coneixements generals, però també, extreure'n informació concreta i determinada. Algunes de les reflexions recollides en aquests tallers quedaran reflectides en els materials divulgatius per a les famílies (tríptics) o per als propis professionals sanitaris (guia).

SEMINARI 1. LA DONACIÓ I EL CATOLICISME

9 d'octubre de 2018
Representants de les diferents corrents catòliques, des de la Pastoral Gitana a l'Opus Dei, van participar en el debat, moderats per tres coordinadores de trasplantaments i un expert en catolicisme.

SEMINARI 2. LA DONACIÓ I LES ALTRES CONFESSIONS CRISTIANES

23 d'octubre de 2018
Ortodoxos, evangèlics, testimonis de Jehovà, adventistes o mormons van participar en el debat moderats per dues coordinadores de trasplantaments i una experta en diversitat religiosa relacionada amb el protestantisme.

SEMINARI 3. LA DONACIÓ I L'ISLAM

13 de novembre de 2018
Un grup nombrós de persones vinculades a la religió, com ara imams, representants de diverses associacions o professionals de serveis espirituals hospitalaris, van apropar-nos els seus coneixements i experiència, moderats per dos coordinadors de trasplantaments i una experta en diversitat cultural i religiosa afí a l'islam.

SEMINARI 4. LA DONACIÓ I EL JUDAISME

27 de novembre de 2018
Tot i ser un grup reduït de persones (són poques les associacions o comunitats presents a Catalunya relacionades amb el judaisme), van protagonitzar un debat interessant i ric sobre el tema que ens ocupava, moderats per una experta en judaisme i dos coordinadors de trasplantaments.

SEMINARI 5. LA DONACIÓ I LES RELIGIONS ORIENTALS

11 de desembre de 2018
Representants del budisme, l'hinduisme, el sikhisme, el taoisme i la Fe Bahà'í es van reunir i van opinar sobre els aspectes de les seves respectives religions que poden tenir rellevància en la donació. Van moderar el debat, novament, dos coordinadors de trasplantaments i un expert en les confessions d'origen asiàtic.

En total van participar en els 5 debats unes 60 persones representants de les diverses entitats culturals i religioses presents a Catalunya. Tots ells van estar moderats per 16 professionals que tenen un prestigi reconegut en el seu àmbit: 5 membres del Consell Assessor per la Diversitat Religiosa i 11 coordinadors de trasplantament de diferents hospitals catalans.

CONFERÈNCIA DE CLOENDA: " CONSTRUINT CONFIANÇA I CONEIXEMENT: LA DONACIÓ D'ÒRGANS DES D'UNA PERSPECTIVA CULTURAL I RELIGIOSA"

23 de gener de 2019 | Vegeu-ne el vídeo

Si a la conferència d'inauguració l'objectiu era explicar el marc conceptual del projecte o cicle, en aquesta conferència de cloenda l'objectiu era molt més pràctic. Va ser un acte en el qual es va explicar de manera quantitativa i qualitativa el desenvolupament dels cinc seminaris, es van presentar els resultats preliminars derivats de les reflexions dels debats i les conclusions principals. Finalment, professionals experts d'àmbit nacional i internacional van valorar el projecte i també la situació dels trasplantaments al món.

Amb la participació de: Marcel·lí Joan, Jorge Twose, David Paredes, Joan Hernández, Beatriz Domínguez-Gil i José Ramón Núñez.

5 CONCLUSIONS DEL CICLE:

La conclusió principal del cicle ha estat que cap religió no s'oposa a la donació d'òrgans i teixits. El motiu principal són els valors que representen la donació (generositat, altruisme, solidaritat, servei, esperança, misericòrdia o compassió). Són tan positius per a la vida que cap religió no hi pot estar en contra. La donació ha de ser, això sí, un acte just, voluntari i sense compensació econòmica ni de cap tipus.

Comprendre conceptes complexos com la mort encefàlica, el temps i la cura del cos abans i després de la mort, l'empatia i la comprensió de l'equip sanitari de les necessitats familiars, o l'equilibri entre espiritualitat i costum, poden ser aspectes determinants per consentir la donació.

Els seminaris van permetre establir i compartir un espai de coneixement bidireccional que va ser ben acollit per a tots. Un diàleg agraït, interessant, ric i productiu entre dos àmbits a priori poc relacionats ha permès elaborar uns materials divulgatius que han de millorar el coneixement de la donació en els diferents col·lectius culturals i religiosos de la nostra societat i facilitar l'aproximació de les famílies i els professionals sanitaris durant una possible entrevista familiar.

Aquest cicle ha estat, a més, una experiència pionera en l'entorn sanitari, i això ha fet que fos molt ben acollit pel món religiós. Noves vies de relació i col·laboració, com també la millora del servei d'atenció espiritual a les persones en el sistema sanitari, s'haurien de tenir més en compte en una societat, la nostra, cada vegada més diversa.

Com va apuntar la Dra. Lena de Bottom en el seminari del judaisme, "Émile Durkheim deia que una societat que no es coneix necessita vincles i, en aquest cas, la donació i la confiança en el sistema ho són".

6 PARTICIPANTS:

GURCH RANDHAWA

És professor de Diversitat en Salut Pública, director de l'Institut d'Investigació Sanitària a la Universitat de Bedfordshire i director del Centre de Recerca de Donació i Trasplantament d'Òrgans del Regne Unit. La seva recerca se centra en el desenvolupament de vies assistencials centrades en el pacient amb diabetis, malalties renals, trasplantament i atenció al final de la vida entre diverses comunitats. Treballa amb molts països: el Regne Unit, la Unió Europea, Qatar, Austràlia, el Pakistan i l'Índia. Recentment, ha desenvolupat el Pla d'Acció sobre Donació i Religions del National Health Service (NHS) Blood & Transplant, que es va publicar amb els líders religiosos.

TERESA PONT

És coordinadora de Programes de Donació i Trasplantament de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron de Barcelona. Llicenciada en Medicina i Cirurgia per la Universitat Autònoma de Barcelona i especialista en medicina intensiva, va obtenir el grau de doctora per la Universitat Autònoma de Barcelona i la certificació acadèmica europea de coordinadora de trasplantaments, *Certified of European Transplant Coordinator (CETCD)*. És màster en Bioètica i Dret per la Universitat de Barcelona i màster en Direcció d'Institucions Sanitàries per la Universitat Autònoma de Barcelona. En l'àmbit docent, ha participat en més de cent cursos de formació a l'àrea de donació i trasplantaments.

JAUME TORT

És llicenciat en Medicina i Cirurgia, especialista en medicina preventiva i salut pública i especialista en medicina familiar i comunitària. Diplomat per ESADE en Gestió Hospitalària i en Funció Gerencial a l'Administració Pública. Té el diploma d'Estudis Avançats en Dret. És tècnic superior de sanitat de l'Administració local (en excedència). Té més de vint anys d'experiència en posicions de direcció i gestió de serveis sanitaris, i actualment és director de l'Organització Catalana de Trasplantaments del Servei Català de la Salut (Generalitat de Catalunya). Com a docent, ha estat professor associat a la UOC, a la Universitat Ramon Llull i a la Universitat de Lleida.

CARLES MACIAN

És llicenciat en Ciències Físiques (UB) i màster europeu en Administració Pública (ESADE). Ha treballat en el sector educatiu, com a professor, i com a directiu públic a la Generalitat de Catalunya, en diferents àmbits de les polítiques socials i de serveis a les persones. Va ser comissionat del Consorci d'Educació de Barcelona, per fer-ne el disseny institucional i posar-ne en marxa els primers serveis. Va ser director del Consell Català de l'Esport del Departament de la Vicepresidència i actualment és adjunt a la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

BEATRIZ DOMÍNGUEZ-GIL

És metgessa especialista en nefrologia i doctora en Medicina per la Universitat Complutense de Madrid. Es va incorporar a l'equip mèdic de l'Organització Nacional de Trasplantaments (ONT) i actualment és directora general d'aquest organisme. És presidenta del Comitè de Trasplantaments del Consell d'Europa (CD-P-TO). Va ser coautora de l'*Estudi conjunt del Consell d'Europa i les Nacions Unides sobre tràfic d'òrgans, teixits i cèl·lules i tràfic de persones amb finalitats d'extracció d'òrgans*. És representant d'Espanya a la Xarxa d'Autoritats Competents de la Comissió Europea en matèria de trasplantament d'òrgans, teixits i cèl·lules, i membre activa de diferents grups de treball de la Comissió.

JOSÉ R. NÚÑEZ

És especialista en cirurgia general i de l'aparell digestiu, format a l'Hospital Universitari de Madrid i a la Clínica Mayo als EUA. Ha estat coordinador de trasplantaments i director del Banc de Teixits de l'Hospital Clínic San Carlos de Madrid. Ha estat professor titular de Cirurgia a la Universitat Complutense de Madrid i a la Universitat de Wuhan (Xina). Ha rebut el Premi a l'Excel·lència i Qualitat dels Serveis Públics de la Comunitat de Madrid, el Premi a la Qualitat del Sistema Nacional de la Salut i el Premi Gimbernat de l'Hospital Clínic San Carlos. És autor de cent articles en revistes científiques i capítols de llibres. Actualment, és director del Programa de Trasplantaments de l'OMS (Ginebra-HQ).

JOAN HERNÁNDEZ

És especialista en cultura religiosa, mediació, diàleg, fonamentalisme i gestió de la diversitat en l'espai públic. Té un màster en Direcció de Màrqueting i Comunicació i és llicenciat en Estudis Asiàtics. Actualment, és el director del Grup de Treball Estable de Religions, vicepresident de Religions for Peace a Europa i director de la Secretaria Diocesana del Diàleg Interreligiós de l'Arquebisbat de Barcelona. En l'àmbit docent, és professor a l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona, de la Universitat Internacional de Catalunya; del postgrau Humanització i Espiritualitat en Societats Plurals del campus de Sant Joan de Déu; del màster Protocol, Relacions Institucionals i Organització Estratègica d'Esdeveniments de la Universitat Ramon Llull; i del màster Diàleg Ecumènic, Interreligiós i Intercultural de l'ISCREB-Blanquerna.

DAVID PAREDES

És especialista sènior de la Unitat de Donació i Coordinació de Trasplantaments de l'Hospital Clínic de Barcelona. És professor associat al Departament de Cirurgia i Especialitats Quirúrgiques de la Universitat de Barcelona. Té el màster Trasplantament d'Òrgans i Teixits de la Universitat Autònoma de Barcelona i el DEA del doctorat en Medicina de l'Hospital San Ignacio de Bogotà. També té estudis especialitzats de nefrologia, medicina interna i cirurgia i la certificació acadèmica europea de coordinador de trasplantaments *(Certified of European Transplant Coordinator-CETCD)*.

JORGE TWOSE

És llicenciat en Farmàcia per la Universitat de Barcelona, té el màster de Salut Pública de la Universitat Pompeu Fabra i el màster de Gestió i Metodologia de la Qualitat Assistencial de la Fundació Abedis Donabedian de la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha desenvolupat projectes de recerca i de caire social i funcions relacionades amb l'avaluació de resultats; actualment, és responsable de comunicació i promoció de l'Organització Catalana de Trasplantaments. Com a docent, ha col·laborat amb el Màster Universitari de Donació i Trasplantament i altres cursos de postgrau.

MARCEL·LÍ JOAN

És periodista i va ser adjunt al primer director general d'Afers Religiosos de la Generalitat. És professor del postgrau Comunicació Institucional i Religió a l'era digital (Blanquerna-URL). Va ser cap de Premsa de la Direcció General de Joventut, cap de Relacions Externes de la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació i delegat general de Mitjans de Comunicació de l'Arquebisbat de Barcelona. Ha estat vinculat a diverses institucions en els camps de la joventut, la cooperació, la comunicació i l'educació en el lleure. Actualment és director general d'Afers Religiosos del Departament de Justícia.

PalauMacaya

OCATT
Organització Catalana
de Trasplantaments

Fundació Bancària "la Caixa"